

Fitchburg Mass. U.S.A.

tammikuun 27 1923

Matti Paasivuori,

Helsinki.

Kiitän kirjeestäsi, jonka taas sain kiitollisuudella vastaanottaa. Sain myöskin Turkialta kirjeen jokupäivä takaperin. Hän mainitsi minullenko siitä, että sen avustusrahan lähetyksessä olisi saanut paremman kurssin toista tietä. Myönnän, että silläkin lailla olisi hiukan enemmän saanut, mutta pahin syy oli siinä, että juuri näinä päivinä kuin raha pantiin, Suomen rahan kurssi sattui aivan tilapäisesti olemaan korkea ja laskeutui taas muutaman päivän kuluttua, joten siinä olisi hiukan voittanut jos arvas pidättää lähetystä muutaman päivän tunnemaksi, mutta mikäpä sen arvas. Jokatapauksessa sitä ei voi enää korjata. Täällä kylläkin epäilemättä löytys Turkialle sopivaa tointa ja siitä tyydyttävä palkkakin, mutta se passijuttu on vaikein. Asia on nimittäin sillälailla, että hänen ei mitenkään sovi pyrkiä, eikä tulla muuten kuin aivan julkisesti ja laillisia teitä ja siinä taas on monta mutkaa. Olemme kirjoittaneet hänelle, että jos hän saisi Ruotsin nykyiseltä hallitukselta jonkinlaisen passin tai edes suosituksen, niin mahdollisesti se auttaisi. Täältä kyllä saisi sellaisia takauksia, ettei hän joudu yhteiskunnan hulluttavaksi tänne tultuaan, mutta itsekin hän epäilee täälläkertaa tänne tulon onnistumista. Raivaaja kyllä on julaissut ja julkaisee vastakin hänen kirjoituksiaan ja maksaa niistä sen pienen korvauksen, mikä täällä paraimmille kirjeenvaihtajille maksetaan ja sillä keinoin edes osaltaan avustaa häntä. Kun maksu lähetetään dollareissa, niin tuntuu se sentään paremmaksi kuin markoissa lähetetty avustus. Pahinta kaikista on, kuten sinäkin sen tiedät, hänen perheensä kohtalo, joka ilman Mattia on kovin heikko ja avuton sekä kykenemätön huoltamaan itsestään. Jos puolue elämä ja toiminta täällä olisi siinä kukoistuksessa kuin se oli viitisen vuotta takaperin, niin sellaiset kysymykset eivät olisi suuria; mutta se vauhottelu ja hajaannus, joka jokapaikassa on työväenliikettä repinyt, on täälläkin Suomalaisen työväenliikkeen vienyt niin heikoksi, ettei se kykene mihinkään huomattavaan ja jatkuvaan avustukseen. Lähetin siitä Puoluetoimikunnalle

vuoden vaiheessa lyhyen kertomuksen, jonka lienet lukenut.

Siitä myöskin selvenee, että tämän maan toiskielinenkin sosialistinen liike on nykyään kovin heikko. Ainoa sosialistinen päivälehti "New York Call", kituu elämän ja kuoleman vaiheilla. Se ei mitenkään kannata itseään ja paraillaan keitetään työväen järjestöjen keskuudessa iltamilla ja muilla keinoilla koota varoja sen tukemiseksi. Sen painos ei viime aikoina ole noussut yli kahdenkymmentuhannen ja se on kovin vähän tämän maan työväenliikkeeksi. Tosin on juuri paraillaan huomattavissa elpymisen merkkejä, mutta se elpyminen käy hitaasti. Ranskalaisen toveri Longuetin täällä tekemällä luentomatkalla toivottiin saatavan eloa liikkeeseen, mutta sen tuloksia lienee vaikea arvostella. Longuet lienee hyvä puhuja ranskan kielellä, mutta hänen kielitaitonsa ei riittänyt vimakkaan ja elävöittävään puheen pitämiseen englannin kielellä. Kuten jo ennemmin mainitsin, kävin häntä kuulemassa ja puhuttelemassa persoonallisesti ja näin toverillisesti puhuen, ei hän ollut ollenkaan optimisti Ranskankaan työväen liikkeen suhteen; päinvastoin oli hän valmis odottamaan hyvinkin vakavaa taantumasta. Ainoa maa, jossa työväenliikkeellä on merkitystä ja johon maailman työväenliike tällä hetkellä pääasiassa rakentuu, on Englanti sekä myöskin Saksa, sen jälkeen kuin sosialistiset puolueet siellä yhtyivät. Olen suomalaisista kommunistisista lehdistä lukenut täällä Amerikastakin joskus hyvin optimistisia ja vallankumousta lupaavia uutisia. Voi olla vakuutettu, että ne kaikki ovat aivan tuulesta temmattuja, joilla ei ole totuuden kanssa mitään tekemistä. Ainoa, mitä voi pitää ilahduttavan merkinä, on se että tämän maan ammatilliset liikkeet alkavat hapuilla jotain itsenäistä työväen poliittista toimintaa, mutta se ei suinkaan tule olemaan pitkiä aikoja mitään radikaalista. Mutta sittenkin se on todellista ja siitä varmaankin on muodostuva vähitellen todellinen työväenpuolue, joka tulevaisuudessa voi kohota hyvinkin huomattavaksi, mutta se ei tapahdu aivan äkkiä.

Aina silloin tällöin olen käynyt Suomalaisten asunseuduilla puhumassa ja mielestäni melkoisella menestykselläkin. Toveri Syrjälä on parasta aikaa luentomatkalla New Yorkin alueella ja viipyy siellä kolmen viikkoa. Sen jälkeen aikoo toveri Mäkelä myöskin käydä pienellä luentomatkalla. Kuten jo mainitsin, tein minä jo ennen joulua sellaisen keskivaltioihin ja toveri Partanen on nyt siellä parasta aikaa, koettaen saada uudelleen eloon kommunistien hävitämiä järjestöjä.

Talvi täällä on tavallista lumisempi ja kylmempi. Liike on ^{min} paikoin kärsinyt lumi esteiden vuoksi. Pahin kiusa ihmisillä on ollut hiilipula sillä viimekesäisen hiiliakon seurauksena, hiiliparoonit ja rautatieherrat saivat aiheen suorastaan kei-
notekoisesti synnyttää hiilipulan, kääntääkseen siten yleisön mielipiteen hiilenkai-
vajia vastaan. Se temppu ei kuirtenkaan onnistunut, sillä eilen saatiin tieto, että
hiiliparoonien on täytynyt tehdä uusi, kaivostyöläisiä tyydyttävä sopimus taas vuodek-
si eteenpäin ja ensikeväänä jo uhkaava hiililakko tuli täten torjutuksi. Muutenkin
näyttää siltä, että liike elämä on vilkastumaan päin ja työpäivät pikemmin nousemassa
kuin laskeudessa ja työväen ammatillinen järjestäytyminen on taas voimakkaasti nouse-
massa sen jälkeen, että se viime vuonna hiukan laskeutui. Teollisuusherrat puhuvat jo
voimakkaasti ovien avaamisesta siirtolaisille, sillä siirtolaisuutta rajoittavat sää-
dökset ovat vaikuttaneet sen, että työn reservi armeija on pienentynyt ja työväen
palkat uhkaavat nousta.

Suomesta viimeksi saapuneet uutiset tietävät taaskin kertoa suursita kavalluk-
sista niin hyvin porvarien kuin kommunistienkin leirissä. Siitä suomestakin taisi tul-
la oikein kavaltajain kotimaa, josta yksi ja toinen lähtee livistämään. Mitä taas
tulee Rahjan ja ehkä muidenkin kommunistien kavalluksiin, niin ne uutiset eivät tule
minulle odottamatta. Pikemminkin olen odottanut sitä, milloin niiden lopultakin täy-
tyy tulla julkisuuteen. Suoraan sanoen minunkin syntiselle lunnolleni tuottaa ikään-
kuin jonkinlaista tyydystä, kuullessaan, että niiden rötökset, jotka minuakin ovat ros-
kasimmin syyttäneet, alkaa tulla julkisuuteen ja heidän konnan työnsä viimeinkin koko
työväenluokan nähtäväksi. Kyllä sieltä kuuluu vielä muutakin, kunhan aika kuluu ja
mätä alkaa oikein puhkeilla.

Terveisiä tovereille, mutta erittäinkin perheellesi ja sinulle. Voikaahan
taaskin hyvin ja eläköön tervennä, toivoo Toverillisesti:

Oskari Tokor:

Mr Matti Paasivuori,
Agricola katu 5.
Helsinki,
Finland.

Fitchburg Mass.

Maaliskuun 14 p. 1923.

Matti Paasivuori,

Helsinki.

Hyvä toveri. Kiitän kirjeestäsi, jonka sain jopari viikkoa sitten, mutta ei ole tullut ennen vastatuksi, kun tännekkään ei kuulu entistä kunnempaa. Elämä menee aivan säännöllistä rataansa niinkuin ei koskaan olisi mitään erikoisempaa tapahtunutkaan. Kommunistien keskuudessa kai jonkun verran mieltä kiinnittää sen niiden salaisen metsäkokouksen osanottajain oikeusjuttu, mutta kaikki merkit viittaavat siihen, että siitäkin tulee suuri ivanäytelmä, jossa vaan tulee todetuksi se ennenkin jo tunnettu tosiasia, että näitä "salaisia" kokouksia järjestelevät salapoliisilaitokset ja kommunistit yhdessä ja sulassa sovinnossa, joihin sitten aina joku ymmärtämätön ja viaton työlläinenkin eksyy ja niitä sitten rangastaan tyhmydestään.

Olen seurannut sen Suomen työlläisten "yhteisen rintaman" kehitystä ja näyttää sokin kutistuvan jotenkin olemattomiin. Ja yleensä tännekin teki sen vaikutuksen, että niiden yhteisten kokousten avulla varsin vähän, jos ollenkaan, amnestia asiaa edistettiin, niin että yleensä näyttää pitävän paikkansa se käsitys, että kaikki, joihin kommunistit ottavat osaa, näyttää aina epäonnistuvan.

Hitaasti se yhteinen työlläisten rintama tuntuu täälläkin maassa kehittyvän siitäkin huolimatta, että siitä on jokapaikassa kommunistit aina sulettu ulos ja koetettu muodostaa yhteistä rintamaa muiden työlläisten ja heitä lähellä olevien poliittisten ja ammatillisten järjestöjen välille. Pisimmällä se lienee täällä kertaa New Yorkin valtiossa, jossa aivan hiljattain pidettiin tällainen yhteinen kokous, johon osanotto oli melkoisen runsas.

Työolot täällä ovat nykyisin tavallisen hyvät ja on huomattavissa hienoa palkkojen nousuakin. Etenkin on merkille pantava, että rakennusesongin tultua, rakennustyölläiset näkyvät saavan palkkojaan nousemaan pitkin linjaa ilman suurempia rettelöitä. Kirvesmiestenkin palkat näkyvät tulevan yhdestä dollarista, dollariin ja kahteenkymmeneen viiteen senttiin tunnilta ja muiden saman mukaisesti. Teräs- ja kutoma-teollisuudessa on palkkoja hiukan nostettu, niin että se viimebuotinen lakkokausi

näkyvää kantavan hedelmiä vasta nyt jälkeenkäsin, kuten tavallista onkin. Ja muutenkin, ammattiyhdistysliike on taas elpymään käsin, mutta poliittinen liike on edelleenkin varsin heikkoa.

En ole kuluneen talven aikana paljon liikkunut mualla kuin tässä ympäristöllä olen käynyt joitakin kertoja puhumassa, mutta keuhkilla aijon taas tehdä muutaman viikon reissun.

Tämän maan lehdissä on lainattu melkoisen suurta huomiota arkkitehti Saarisen piirustuksille ja onkin hän nyt saapunut tähän maahan. Satuun juuri olemaan silloin Chicagossa kuin mainitun kilpailun piirustukset avattiin ja parhaat asetettiin yleisön nähtäväksi. Minäkin kävin siinä näyttelyssä ja oli siinä noin kahdesta ja puolesta sadasta piirustuksesta noin viisikymmentä parasta asetettu näytteille. Kun kävin siellä ensipäivänä, olivat kaikki kolme palkittua piirustusta nähtävänä, joten niitä voi vertailla toisiinsa. Ja puolueeton katselija, tuli heti siihen käsitykseen, että jos Saarinen olisi ollut tämänmaalainen, niin ei olisi epäilystäkään siitä, etteikö hän olisi saanut ensimmäistä palkintoa, mutta eihän amerikkalainen ylpeys sellaista sallinut. Kun tällainen käsitys tuntui olevan aivan yleinen katselijankin joukossa, jotka suinkaan eivät olleet ulkomaalaisia, niin otettiin ensimmäisen palkinnon saanut piirustus ensipäivän jälkeen kokonaan pois näyttelystä ja kun kävin siellä toisena päivänä, oli toisen ja kolmannen palkinnon saaneet piirustukset vaan nähtävillä ja Saarisen piirustus oli asetettu erikoiselle korokkeelle. Paitsi Saarisen piirustusta, oli näyttelyssä hyvin huomattava myöskin Sjöströömien ja Kallion piirustus. Piirustuksia oli kaikista maista aina Jaappania ja Austraaliaa sekä Uutta Seelantia myöden. Oli muuten huomattavana, että Skandinaavialaisten, Amerikkalaisten ja Canadalaisten arkkitehtien piirustuksissa oli hyvin paljon yhtäläisyyttä, kun taas Saksalaiset ja varsinkin etelä-Euroopalaiset piirustukset erosivat sekä tyylinä että piirustustapansa puolesta hyvin paljon. Kaunis piirustus oli myöskin yksi Japanilainen.

Muuten ei minulle kuulu mitään erikoista. Tervennä elämää ja hyvin voin, jota toivon sinulle perheinesi. Sano terveisiä tovereille ja voikaa hyvin, toivoo ystävyydellä:

Oskari Tokoi

Fitchburg Mass.
Huhtikuun 14 P. 1923.

Matti Paasivuori,
Helsinki.

Hyvä toveri . Kiitän kirjeestäsi, jonka sain jo pari viikkoa sitten, mutta ei ole tullut ennen vastatuksi kun ei ole mitään erikoista kerrottavaa. Terveenä minä olen ollut ja muutenkin hyvissä voimin. Tosin meillä Raivaajan toimituksessa on tavallista raskaampi työ nyt kuin päätoimittaja Yrjö Mäkelä on ollut jo pari kuukautta sairaana ja näytti jo ennen aikaa siltä, että hän saattaa olla menevä mies, mutta nyt on hiukan tointumaan päin. Mutta työhön hän tuskin jaksaa tulla ennekuin syysyllä, jos tointuu. Meillä on nyt ollut toimituksessa toveri A. Partanen, jonka kyllä muistat, mutta muutenkin täällä pidetään suhteellisesti paljon vähemmän työvoimaa kuin siellä Suomessa, niin ettei sitä juuri jaksu sivuun paljon kirjoitella. Siitä syystä en ole jaksanut enkä voinut Suomen lehteen kirjoittaa mitään sitten kun tulin Raivaajan toimitukseen.

Niitä Suomen asioita olen seurannut mielenkiinnolla, ensinnäkin sitä amnestian kehitystä, joka näyttää kuivuvan kokoon kuin lasareetin suurus, vaikka en minä ole siinä suhteessa kovin optimisti koskaan ollutkaan niin etten tunne mitään pettymystä, vaikka se niin meneekin. Ikävimmältä tuntuu se, että ne kiusaavat siellä vankiloissaan aivan viattomiakin ihmisiä, kuten Valpaskin oli ja monia muitakin. Meille ulkomailla oleville se asiallisesti niin suurta merkitsee, antavatko he amnestian taikka ei, vaikkakin myönnän, että mieluiselta se kyllä tuntuis ja mieluummin sitä sentään kotimaassaan toimis kuin vierailta mailla, jossa meidän läisten hommat sentään rajoittuvat niin kovin vähin.

Paljon oudonmalta tuntui se tieto, että puolueenkin keskuudessa on ilmenemässä jonkunlaista hajaannusta, jonka johdosta Sosialidemokraatin päätoimittaja on eronnut ja tilalle valittu Anton Huotari, kuten nyttemmin olen kuullut. En tätä sanoa siksi, että minä tätä henkilövaihdosta pitäisin minään pahana sillä tällaisen Huotarin kovin hyvin ja tiedän, että hän on aina ollut puolueemme keskuudessa yksi kaikkein tun-

2
nollisimpia ja vilpittömiä sekä omaa etuaan tavoittelematon, joka on aina nauttinut laajoissa piireissä jakamatonta luottamusta ja nauttii edelleenkin, joten hänen valintansa on mielestäni onnistunein, mitä niissä oloissa voitiin tehdä, mutta sittenkin se tapa, millä Aalto nähtävästi tuli syrjitytyksi, tekee hiukan oudon vaikutuksen. Toivoo kuitenkin sopii, että hajaannus uletus syvennäälle, eikä mihinkään puoluetta repiviin puuhiin, sillä kyllä se hajaannus sielläkin jo alkaisi riittää. En tietenkään tahdo mitenkään rueta teille opettajaksi, sillä siihen en kykene, enkä haluaakaan ryhtyä, sillä kyllä te itse tiedätte, mikä on paras ja edullisinta nykyisessä tilanteessa.

Viime kirjeessäni tein hiukan selkoa tämän maan sosialistisesta puolueesta, mikä ei suinkaan ollut lehduttava. Nyt kuitenkin näyttää siltä, että aallon pohja on saavutettu sekä että taas on odotettavissa voimakas nousu. Debs on tehnyt matkan keski valtioissa ja tulokset ovat kerrassaan hyvät ja hän vakuuttaa, että puolue ennen tämän vuoden loppua on saavuttanut entisen voimansa ja vaikutuksensa ja vielä entistä ehompaa. Nämä tietenkin ovat juhlainnostuksen vallitessa lausuttuja sanoja, mutta kaikesta huolimatta sisältyy niihin suuri määrä totuutta. Ensikun 19 päivä on Amerikan Sosialistipuolueen konventsiooni New Yorkissa ja menen minäkin myös silloin sinne, joten tuonnempana voinen antaa tarkemman ja varmemman selostuksen asemasta. Kevään tullen olen minäkin käynyt usein puhumassa ja tehnyt myöskin sen havinnon, että puolueen toiminta on ilmeisesti vilkastumassa Suomalaisenkin keskuudessa.

Ukko Ursinin avustamiseksi olemme ryhtyneet toimiin ja toivomme voivamme saada jonkun summan kokoon vanhan veteraanin vanhuuden päivien turvaksi.

Kun toivon perheeni saapuvan tänne tämän kesän kuluessa, niin heiltä saanen lähempiä tietoja monesta sellaisestakin seikasta joista en ole saanut riittäviä tietoja.

Tervehdä puolestani vaimoasi ja lapsiasi sekä muitakin tovereita ja voikaa hyvin,

Toivoo Ystävyydellä:

Oskari Tokoi

New York.
toukok. 19 p. 1923.

Matti Paasimäki,
Helsinki.

Hieno Toveri. Terveisiä Täältä Puur-vau Yorkista.

Täällä alkoi tänään amerikkalaisen Sosialistiproletien konferenssi ja huomenna on suomalaisella osastolla omat kesä-juhlat, jossa minunkin pitäisi puhua. Sinne tulee puhujiksi myös Eugene Debs ja Mayer London, niin että on kyllä keräsi "suurmiehiä" puhumassa.

Debs kulkee myyjäisiin puhujamatkalla ympäri amerikkain ja hänellä on suuremmoinen menestys. Kaikkialla on isommatkin kokoushuoneet pieninä ja tuhannet saavat palata oville takaisin. Olin häntä kuulumassa Bostonissa t.k.m. 11 p:nä, jossa Operatalo oli myös ihmisiä täynnä. Olin myös silloin tilaisuudessa keskustelumaan hänen kanssaan ja selostin hänelle lyhyesti Suomen Työväenliikkeen kehitystä sekä ruokasotavankien kohtaloa. Hän oli hyvin kiikutettu sekä lupasi, jos kukaan on mitään apua, tehdä myös jotain asiaan hyväksi.

Tuntuu siltä kuin liike olisi noussut, ja että osittain proletariatin kertomushin, joka tänään luettiin kokouksessa.

Mutta kyllä se on ollutkin lausassa, sillä proletien kokouksen määrä oli jo alla hymmenon tuhannen ja nyt on pyöreissä luvissa 13.000. Ei se ole suuri vielä suuren maan proletariaatti ja huomaatkin että se sittenkin on aivan tyhjää. Puhua, jolla on jotain merkitystä, niin huomaa ettei

se vaallankunnous ole vielä kovin lähellä.

Täällä olen nyt tavannut ja keskustellut kaikkia tanssi maas- sa toimivia proletien jäseniä eri osista maata ja vahvustavat kaikki, että se heijaisisuus, joka täälläkin on järjestö: toiminnan alas repimä, on nyt voitettu ja lähisessä tulevaisuudessa voidaan odottaa ripiä nousua.

Kokouksen alussa piti vanha proletieveteraani Abraham Kahan puheen, jossa hän haastoi kommunistit ja Womajän ryhmyiset vallanjärjelijät niin hyväksi ettei ole vielä kukaankaan kunnut heitä niin raikasta suostua.

Tämä on pieni osotus siitä mielialituksen muutoksesta, mikä täälläkin on tapahtunut, kuin muista että tämän maan Sosialisti proletie oli kolme vuotta takaperin valinnut yhtymänsä kolmanteen kansainväliseen omalla ohjelmallaan ja joi tämä yhtymänsä toteuttamatta vaan siitä syystä kuin aitoon vaadittiin viiden! Tässä ohjelmasta hyökkäysmiestä. Viiden ehdottomat kannattajat sitten erosivat proletesta, mutta eivät itsekkään siltä uskaltaneet liittyä Moskovaan, edes omalla ohjelmalla. Eräs että kyllä sitä täälläkin on käsitellyksi tehty ja häränpölyä keitelty niin proletilla kuin laisellakin.

Liellä tähtiin proletien sisällä saada nyt rauha palan. Toteui koko Sosialidemokraattien tuli motonnat, kahto ja eluotari. Hyväkään se ois, että edes maan proletien sisällä voitaisiin sovinto säilyttää ja välttyä persoonallisilta intui- keilla.

Sanoa Terveisiä Toverille, eittäminkin proletariatin jäsenille, että kyllä minä hiljaisuudessa työkohtien proletien eteen, vaihtaa en ymmärtäisästä ajasta voi, mikä halua tehdä omia ammaita.

Toveriliiketo Oskari Tokeri.

ANNISH SOC. PUBLISHING CO.
FITCHBURG, MASS.

Opiskari Tokonin kirje

Mr Matti Paasivuori

22- 24 Alppikatu

Helsinki

Finland.

Fitchburg Mass.

Kesäkuun 14 p. 1923.

Matti Paasivuori,

Helsinki.

Hyvä toveri. Kiitän kirjeestäsi, jonka sain jo toista viikkoa sitten. Kirjeessäsi kuulin yhtä ja toista, joka oli minulle erittäin mielenkiintoista ja josta sain selvenmän kuvan Suomen työväenliikkeen nykyisestä vaiheesta ja erittäinkin Sosialidemokraattisen puoleen sisäisestä tilasta. Hauska ja lohduttavahan se ei ole, mutta minänsä sille mahtaa sillä se hajanaisuus näyttää olevan kärsittävässä kaikkialla.

Viime kirjeessäni, jonka lähetin New Yorkista jo kerroin, että puolue elämä on täällä vilkastumassa ja voidaan toivoa ripeätä nousua. Tämän otakusuma ei näyttänyt olleen liioteltu sillä puolue toiminta tämän maalaisen työväestön keskuudessa osottaa tosiaan riittävän nousun merkkejä. Debsin puhujamatkat näyttävät tekevän hyvin hyvää jälkeä ja kaikkialla uusia jäseniä liittyy puolueeseen. Mitä tulee Suomalaisten järjestötoimintaan, niin siinä ei näytä erikoista muutosta tapahtuneen ja, kuten olen enmmmin jo maininnut, ei sillä mitään suurempaa merkitystä tämän maan työväenliikkeeseen voi ollakkaan, esiintyköön pä se missä muodossa tahansa.

Ukko Urssiinin hyväksit olemme keränneet täällä varoja ja tullaan ne lähettämään hänelle tämän kuun lopussa. Kommunistit eivät ole tähän avustukseen ottaneet osaa vaikka Urssiin tavallaan kuului viime aikoina heikolläisiin. Olen kuullut että Sosialidemokraattinen puole olisi asettunut jotenkin epäilevällä kannalle Urssiinin avustukseen nähdessä. Vaikka Urssiin olikin sen tunnetun vaalilipun allekirjoittajia, niin outoa olisi, jos puole asettuisi kylmälle kannalle vanhan puolue miehen suhteen, joka jokataapauksessa on luullakseni sosialidemokraatti.

2

Sanoit kirjeessäsi Hilja Pärssisen sanonee, että Suomen vallankumous yritys alettiin Venäjän Neuvostohallituksen käskystä ja arvelit minunkin siitä tietävän. Minä en todellakaan sitä tiedä sillä siihen aikaan kuin minä olin mukana, siitä ei vielä mitään puhuttu, eikä silloin suhtauduttu Neuvostovaltaan sillätavalla, että sitä olisi pidetty minään määrääjänä vaan pidettiin silloin kiinni Suomen riippumattomuudesta, jossa Neuvostovalta ei saanut olla mikään määrääjä ja muutenkin silloin asetuttiin hyvinkin arvostelevalle kannalle mainittuun hallitukseen nähden ja jollei se niin ollut, niin en minä eikä moni muukaan olis mukana ollut. Mutta kaikki tuohan on nyt jälestä päin kommunistien taholta selitetty suurimmaksi erehdykseksi ja pyritty asiaa korjaamaan sillä, että on selitetty oltavan kaikissa neuvostovallan kannalla ja julistettu se korkeimmaksi vallaksi, jota jokaisen maan työväen on toteltava. Minä pikemminkin luulen niin, että se on jonkunlainen jälkiselitys, jolla koetetaan onnistumattoman kapinayrityksen vastuu siirtää Neuvostohallituksen kontolle, jonka edessä jokainen "luokkatietois" työläisen on ilman muuta alistuttava arvostelematta ja tunnustettava kaikki sen teot oikeiksi. Minä olen sitten myöhemmin kuullut muutaakin, jota minä en ennen ole kuullut. M. M. Pietraissa ~~kommunistien~~ Suomalaisen ~~kommunistien~~ murhattujen kommunistien hautajaisissa oli Sinovjev lausunut, että "Suomen kansan valtuuskunnan jäsenet ja muut toimihenkilöt pakenivat Suomesta Venäjän Neuvostohallituksen määräyksestä, eivätkä siis olleet pelkureita", kuten heitä syytettiin. Näin sanoi Sinovjev, mutta minä kuulin tuon uutisen ensikerran luettuanin Sinovjevin puheen sanomalehdistä Englannissa. Monta muuta samallaista "totuutta" minä olen kuullut nyt jälkeempäin, joista minulle ei ennen ole ollut tietoa. Minä kyllä uskon, että Taimen, Rahajan ja muut veljekset, jotka tulivat Venäjältä saattoivat olla Venäjän Kommunistipuoleen lähettämiä, mutta mitään todistusta ei minulla siitä ole ja mitä tulee Haapalaiseen näin hänhän oli sellainen hyväuskoinen vallankumousmies, jota ei tarvinnut

kenenkään yllyttää. Mutta sillä seikalla ei mieltäni ollut mitään ratkaisevaa merkitystä, ^{sy}kenekä lähettämiä nämät olivat sillä eivät he ⁱolisi vallankumousta tehneet, ellei työväenjoukot ja Sosialidemokraattinen Puoluetoimikunta liittynyt mukaan, jossa toimivat sellaiset Suomen työväen luottamusta nauttivat henkilöt kuin Turkia, Manner, Kuusinen, Sirola ja monet muut, jotka eivät ainakaan olleet Venäjän Neuvostohallituksen lähettämiä eikä heidän palkkalistallaan, joskin toiset sitten myöhemmin ovat sille joutuneet. Minä en tietenkään tahdo ^aPrssisen esittämiä tietoja kokonaan kieltää, vaikka minä kuulenkin net vasta ensikerran, mutta siitenkin minä uskon ^{sta}sillä seikalla ei ollut niin suurta vaikutusta kuin saattaa luulla ja olenpa taipuvainen uskomaan, että se on kommunistien myöhemmin keksimä selitys, päästäkseen vastuusta sen epäonnistumisesta.

Oli hauska kuulla, että olit käynyt tapaamassa Valpasta vakilassa sekä että teillä on toiveita hänen vapautumisestaan ennen syksyä.

Kuten ennen olen jo maininnut, ^aMinä uskon, että Valpas olisi se ainoa henkilö, joka paraiden voisi koota keskenään riitelevän Suomen työväen luokan entisen ohjelman ympärille, vaikka toiseksi epäilen haluaisiko hän asian siellä tälläkannalla ollen ottaa tällaista tehtävää suorittaakseen vaan pikemminkin voisi hän vetäytyä yksityiselmään ja pysyä vaan passiivisena jäsenenä puolueessa. Mutta yksin jo sekin seikkä mihin puolueeseen hän julkisesti liittyyisi, merkitseisi hyvin paljon. Ja muodossa taikka toisessa hän kantansa ilmaisisi, jolla jo saattaisi olla hyvin suuri merkitys. Varsinkin oman puolueen keskuudessa valitseviin sisäisiin riitoihin nähden.

Sanohan terveisiä tovereille ja voi taaskin hyvin. Tervehdä perhettäsi puolestani, että mibäkin voin hyvin.

Toverillisesti:

Oskari Tokon

Fitchburg Mass
syyskuun 26 p. 1923.

Matti Paasivuori,

Helsinki.

Hyvä toveri. Kiitän kirjeestäsi, jonka sain jo toista vikkoa sitten. Hauska kuulla, että voit hyvin. Nythän se teille pyykin antoi siitä kommunistien vangitsemisesta ja niiden kansalaisoikeuksien puollustamisesta. Kun niiden lehdet siellä Suomessa on lakka~~tt~~tettu, koettavat tässä maassa ilmestyvät kommunistilehdet huutaa sitäkin kovemmin kun~~t~~ tietävät, että niillä on siellä joitakin lukijoita. Kuten kommunistien hyvä tapa vaatii, syyttävät he kaikista vaan sosialidemokraateja. Me olemme puolestamme niiden kanssa tahtaneet peistä ja liitän tähän mukaan erään kirjotuksen, jonka julkaisin Raivaaajassa joku päivä takaperin. Titenkään ei niiden suuta mikään tuki, mutta onhan sana sanottava aikanaan.

Odotan jonkilaisella mielenkiinnolla, minkälainen "tynkäeduskunta" siitä nyt tulee ja miten eduskunta päättää vangittujen kommunistien asiassa. Luultavasti eduskunnan enemmistö ei päättä vaatia vangittuja vapautettavaksi, mutta oletan, että se päättää kutusa niiden varamiehet ja siten saada eduskunta ääysilukuisek~~k~~öi sillä "tynkäeduskunta" ei oikein kohottaisi tämän eduskunnan mainetta ulkomailla.

Tällä se on samallalaista kuin ennekin. Puolue elämä on jokseenkin samanaista ja nousee kovin hitaasti. Mutta on kummikkin varmoja todistuksia siitä, että puolueelämä on nuosemassa. Ensikuussa lähden taas pienelle luentomatkalle New Yorkin ja Pennsylvanian valtioihin ja viivyn sillä reissusella pari kolme viikkoa. Kun palaan kirjotan lähemmin vaikutelmista. Tervehdä perhettäsi puolestani ja voi hyvin, toivoo ystävyydellä:

Oskari Tokor:

Fitchburg Mass.

Joulukuun 28 p. 1923

Matti Paasivuori,

Helsinki.

Hyvä toveri. Kiitän kirjeestäsi. Olen myöskin saanut kirjeen vai-
moltani, jossa hän puhuu samasta asiasta, ja tuntuu olevan hermostu-
nut. Minä hänelle kirjoitin asian juuri niinkuin se on. En kieltänyt
mitään, mikä on totta, mutta se ei tunnu häntä täysin tyydyttävän.
Minä tutustuin jo Londossa yhteen naiseen, joka on ollut naimisis-
sa Virolaisen kanssa ja hänellä on kolme jo ihmiseksi tulevaa las-
ta. Hän on aikoinaan kuulunut Helsingin räätälien ammattiosastoon
ja Viaporin kapinan jälkeen joutunut tavallaan maanpakoon siitä
syystä, että hän oli avustanut pakoon muutamia kapinaan osaaottanei-
ta ja hankkinut virolaisille pakolaisille väriä passeja. Hän oli
Londossa erään venäläisen tohtori Gavronskyn talouden hoitajana, jos-
sa m.m. Kerehski asui. Pidin paljon hänen suorasta luonteestaan ja
hänen lapsistaan, jotka olivat harvinaisen lahjakkaita ja ahkeria.
Kun venäläisten sosialivallankumouksellisten toiminta Londoossa
varojen puutteessa jotenkin lakkautui, halusi hänkin tulla Ameriikkaan.
Minä kehoitin häntä tulemaan ja hän sekä hänen kaksi jo aikuista
lastaan tulivat tänne. Olen heitä auttanut saamaan kotinsa kuntoon
ja seurustellut heidän kanssaan, sekä käynyt heidän kanssaan myöskin
huvitilaisuuksissa sekä seurustellut vilpittömäsi ja vapaasti. En
ole päivääkään asunut heidän luonaan enempää Londossa kuin täällä-
kään, enkä millään tavalla esiintynyt "yleistä pahennusta herättäväl-
lä" tavalla. Siinä koko juttu. Mokokastakin asiasta, jossa minä ol-
 olen ~~##~~ menetellyt mitä kunniallisimmalla tavalla, yritetään sitten
tehdä muka häväistysjuttu, ja sitä vielä levittää siellä Suomessakin.

Näin lehdistä ja Railon kijeestä tarkemmin, että siellä kotoinen
pyykinpesu omassa puolnessa on johtanut toimittaja Aallon eroamiseen
Sosialidemokraatin toimituksesta. Vaikkakaan täällä asti en tahdo

pyrkiä asioita arvostelemaan, niin oudolta se meistä tuntuu, että
siellä kaiken sen hajaannuksen lisäksi, mitä jo on ollut, vielä
omassa puolueessakin pyrkii hajaannus pääsemään valtaan.

Muuten minä voin hyvin ja olen aina pyhine aikoina käynyt
ympäristöllä puhumassa milloin missäkin. Talvi on erittäin kaunis
sillä talvea ei vielä sanan varsinaisessa merkityksessä ole ollut
kaan sillä ensimmäinen lumi nähtiin vasta pari päivää sitten, eikä
sitä ole vielä kuin tuuma laksi.

Voi taas parhaiten ja onnea Uudelle vuodelle toivottaa ystävyy-
dellä:

Olavi Toivola

R
H
2
1913